

MENSURATION - MEASUREMENT

ÀWỌN ÌPÌLÈ ÌDÍWỌN “SI”

Base “SI” units

Level of readership	Primary, Secondary, advanced
---------------------	------------------------------

by Fakinlede K

			ORUKỌ- IDIWỌN	AMIN IDIWỌN
Time	Akoko	Second	Ìṣisẹ	S
Distance	Ijinna	Meter	Mita	M
Mass	Okun	Kilogram	Ọkẹgramu	Kg
Hotness	Igbona	Kelvin	Kelvin	K
Brightness	Imọlẹ	Candle	Iwọn-abẹla	Cda
Current	Isan-ara	Amp	Ampu	A
Amount of substance	Ọpọ	Mole	Moolu	mol

AWỌN IDIWỌN MIRAN

Gigun	Ika (inch); ẹsẹ(foot); Orere (furlong); Mita (meter); Ọrun-mita; Ọkẹmita
Okun	Gramu(gram); Ọrungram
Akoko	Ìṣẹju(minute); Wakati (hour) Ọjọ (day); Oṣu(month); Ọdun (year); Ọrun-dun (Century)
Iwuwo	Aunsi(ounze) Pọn-un(pound); Tọṣonu(ton)
Ọpọ	Eyọ, Idi, Ọrun, Ọkẹ, Odu(million); Eeru(billion); Ọkẹ-eeru(trillion)

LENGTH MEASUREMENT

ÈTÒ GÌGÙN WÍWỌN

12 inches	12 ìka (ìdikan l'èjì ìka)	1 ẹsẹ
3 feet	3 ẹsẹ (ẹsẹ mètá)	1 ọpá
220 yards	220 ọpá (éjì ọrún àt'èjì-dì ọpá)	1 òréré (1 furlong)
1760 yards	1760 ọpá (òkẹ kan, éje ọrún àt'éfà-dì ọpá)	1 máìlì
5280 feet	5280 ẹsẹ (àrun òkẹ, éjì ọrún at'ẹjọ-dì ẹsẹ)	1 máìlì
6 furlongs	6 òréré (òréré méfà)	1 máìlì

LENGTH MEASUREMENT (SCIENTIFIC)

ÈTÒ ÌGÙN WÍWỌN (ÌMỌN-JÌNLE)

1 Kilometer	1 òkẹmítà (òkẹmítà kan)	1000 mítà
1 hectometer	1 ọrúnmítà (ọrúnmítà kan)	100 mítà
1 dekameter	1 ìdìmítà (ìdìmítà kan)	10 mítà
1 meter	1 mítà (mítà kan)	1 mítà
1 decimeter	0.1 mítà (ìdà-ìdì mítà)	1/10 mítà
1 centimeter	0.01 mítà (ìdà-ọrún mítà kan)	1/100 mítà
1 millimeter	0.001 mítà (ìdà-òkẹ mítà kan)	1/1000 mítà

FLUID MEASUREMENT

ÈTÒ ÀYÈ AŞÀN WÍWỌN

1 Liter = 1000 milliliters	1 lítà = 1000 ìdà-òkẹ lítà
1 milliliter = 0.001 liter	1 ìdà-òkẹ lítà= 0.001 lítà
1 centiliter = 0.01 liter	1 ìdà-ọrún lítà = 0.01 lítà
1 dekaliter = 10 liter	1 ìdì lítà = 10 lítà
1 hectoliter= 100 liter	1 ọrún lítà= 100 lítà
1 kiloliter = 1000 liter	1 òkẹ lítà = 1000 lítà

MASS MEASUREMENT

ÈTÒ OKUN WÍWỌN

1 tonne = 1000 kg = 1,000,000 grams	1 toonu = 1000 òkẹ́grámù = 1,000,000 grámù
1 kilogram = 1000 grams	1 òkẹ́grámù (òkẹ́grámù kan) = 1000 grámù
1 hectogram = 100 gram	1 òrúngrámù (òrúngrámù kan) = 100 grámù
1 dekagram = 10 gram	1 ìdìgrámù (ìdìgrámù kan) = 10 grámù
1 decigram = 0.1 gram	0.1 grámù (ìda ìdìgrámù kan) = 1/10 grámù
1 centigram = 0.01 gram	0.01 grámù (idá òrúngrámù kan) = 1/100 grámù
1 milligram = 0.001 gram	0.001 grámù (idá òkẹ́grámù kan) = 1/1000 grámù

TIME MEASUREMENT

60 Seconds	60 ìsísẹ̀ (ẹ̀fà-ìdì ìsísẹ̀)	1 ìsẹ́jú (ìsẹ́jú kan)
60 minutes	60 ìsẹ́jú (ẹ̀fà-ìdì ìsẹ́jú)	1 wákàtí (wákàtí kan)
24 hours	24 wákàtí (ẹ̀jì-ìdì l'ẹ̀rin wákàtí)	1 ọjọ
7 days	7 ọjọ (ọjọ meje)	1 ọsẹ
30 days	30 ọjọ (ìdì mèta ọjọ)	1 oṣù
4 weeks	4 ọsẹ (ọsẹ mẹrin)	1 oṣù
12 months	12 oṣu (oṣù méjìlá, ìkan-ìdì l'ẹ̀jì oṣù)	1 ọdún
365 days	365 ọjọ (ẹ̀ta ọ̀rún àt'ẹ̀fà ìdì l'árun ọjọ)	1 ọdún
366 days	366 ọjọ (ẹ̀ta ọ̀rún àt'ẹ̀fà-dì l'ẹ̀fà ọjọ)	1 ọdún-lé
1 Century	100 ọdún (ọ̀rún ọ̀dún <i>tàbí</i> ọgọrun ọdún)	1 ọ̀rún-dún

TRADITIONAL
ÈTÒ AKÓKÒ WÍWỌN (ÌBÍLẹ)

Ogònjọ òru	period from around 11 p.m. to around 3 a.m
Àkúkọ àkókó	period between 3 a.m. and 4 a.m.
Àfẹmọnjú	dawn: period between 4 a.m. and 6 a.m.
Ìdájí	early morning: period between 5 a.m. and 6 a.m.
Ìdákọmu	early morning: period between 6 a.m. and 7 a.m.
Àárọ (òwúrọ)	period between 7 a.m. and 10 a.m.
Ìyálẹta	period between 10 a.m. and noon
Ọsán	period between 12 noon and 4 p.m.
Ìrọlẹ	period between 4 p.m. and 6 p.m.
Àsálẹ	period between 6 p.m. and 9 p.m.
Alẹ	period between 9 p.m. and 11 p.m.